

SURİYELİ ÖĞRENCİLERE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ GELİŞTİRME: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Songül ASLAN*

Adnan KAN**

ÖZ

Bu çalışmada ortaokul öğrencilerinin Suriyeli öğrencilere yönelik tutumlarını belirlemeye yönelik bir ölçme aracı geliştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, okullarında Suriyeli öğrencilerin yoğunlukta olduğu 482 ortaokul öğrencisi (243 kadın, 239 erkek) oluşturmaktadır. Suriyeli Öğrencilere Yönelik Tutum Ölçeği'nin güvenilirlik ve geçerliğine kanıt oluşturmak amacı ile çeşitli analizler yapılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliğine kanıt oluşturmak amacı ile Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizleri (DFA) yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda 30 maddelik nihai ölçek ortaya konmuştur. Açıklayıcı faktör analizi sonucunda, ölçeğin beş faktörlü bir yapıya sahip olduğu (değer verme, olumsuz, reddetme, yoksayma ve yakınlık) ve toplam varyansın %52,74'ünü açıkladığı saptanmıştır. Ölçeğin tamamına ait Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0,96 olarak belirlenmiştir. Alt faktörlerin güvenilirlik katsayıları 0,70 ile 0,90 arasında değişmektedir. Ölçekten elde edilen geçerlik ve güvenilirlik analizi sonuçları, ölçeğin ortaokullarda bulunan öğrencilerin Suriyeli öğrencilere yönelik tutumlarını belirlemede kullanılabilir nitelikte olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Suriyeli öğrenciler, tutum, ölçek, geçerlik, güvenilirlik

A VALIDITY AND RELIABILITY STUDY ON THE SCALE FOR THE ATTITUDE TOWARD SYRIAN STUDENTS

ABSTRACT

In this study, a measurement tool was developed to determine the attitudes of secondary school students towards Syrian students. The study group of the research consists of 482 secondary school students (243 females, 239 males) with a high concentration of Syrian students in their schools. Various analyses have been conducted in order to provide evidence for the reliability and validity of the Attitude Scale towards Syrian Students. Exploratory Factor Analysis (EFA) and Confirmatory Factor Analysis (CFA) were performed to provide evidence for the constructed validity of the scale. In consequence of the analyses, a final scale of 30 items was revealed. As a result of exploratory factor analysis, it was found that the scale had a five-factor structure (appraisal, negative, rejection, ignoring, proximity) and explained 52,74% of the total variance. Cronbach Alpha reliability coefficient of the whole scale was determined as 0,91. Reliability coefficients of the sub-factors ranged from 0,70 to 0,90. The validity and reliability analysis results of the scale show that the scale can be used to determine the attitudes of the students in secondary schools towards the Syrian students.

Keywords: Syrian students, attitude, scale, validity, reliability

GİRİŞ

Tarihsel süreç içerisinde kitlesel nüfus hareketleri değişik mekanlarda çeşitli şekillerde ortaya çıkmıştır (Ağır ve Sezik, 2015). İnsanların yaşadıkları yerlerden dini, iktisadi, siyasi, sosyal ve diğer sebeplere bağlı olarak hayatlarının bir kısmını veya tamamını geçirmek üzere yer değiştirmeleri olarak tanımlanabilecek göç kavramı sadece yer değiştirmeye sınırlı tutulacak bir kavram değildir (Sayın, Usanmaz ve Aslangiri, 2016; Özyakışır, 2013; Stutz, 2009). İnsanlık tarihi kadar eski bir konu olan göçler doğumlar ve ölümler kadar önemli bir nüfus değişkenidir (Castles, 2003; Şahin, 2018). Ülke sınırlarının geçilerek başka ülkelere yapılan göçler dış göçler kapsamında değerlendirilmektedir (Weeks, 2005). Türkiye bulunduğu konumun ve sahip olduğu özelliklerin de etkisiyle eskiden beri hem göç veren, hem göç alan hem de transit göçlere sahne olan ülkelerden biridir (Karabağ ve Şahin, 2019). Türkiye, son 30 yıldan beri, 1990'ların başında Irak ve 2011'den beri ise Suriye'den gelen

* Arş. Gör., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Coğrafya Eğitimi, Ankara, songulaslan@gazi.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3739-6347>

** Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, adnankan@gazi.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3610-0033>

insanlar dolayısıyla, dünya tarihinin en büyük çaplı göç hareketlerinden biriyle karşı karşıya kalmıştır (Seydi, 2014). Suriye’de yaşanan iç çatışmalar nedeniyle 2011 yılının Nisan ayından itibaren Suriye’den Türkiye’ye yapılan göçler zorunlu dış göçlerdir. Bu zorunlu göç, Türkiye’ye gelen Suriyeli vatandaşları (3 milyon 687 bin 244 GİGM, 2019) ilgilendirdiği gibi aynı zamanda Türkiye için de, içerisinde eğitimin de olduğu kitlesel problemlere neden olmuştur (Boyacı ve Börü, 2016). Türkiye Suriye’den gelen milyonlarca insan için yeni bir yaşam alanı olurken siyasi, sosyal ve ekonomik açıdan Suriye’de yaşananlardan en çok etkilenen ülke olmuştur (Sunata ve Bircan, 2015). Bu göç, Suriye uyruklu yabancı vatandaşların topluma uyum sağlayabilme ve Türkiye’de kalabilmeleri adına ihtiyaçların giderilmesi yönünde acil bir eylem planının hazırlanması ve uygulamaya geçirilmesini zorunlu kılmıştır (Kirişçi, 2014). Suriye uyruklu vatandaşlar Türkiye’de geçici koruma statüsünde bulunmaktadır. Geçici koruma statüsü, “Ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen, yabancılara sağlanan korumayı ifade etmektedir” (GİGM, 2014; 2016). Türkiye Suriye uyruklu yabancılara, uluslararası hukuk ve teamül çerçevesinde; açık sınır politikası ile ülke topraklarına koşulsuz kabul, geri göndermeme ilkesinin istisnasız kabulü ve gelen kişilerin temel ihtiyaçlarını karşılanması olmak üzere üç temel konuyu gözönünde bulundurarak geçici koruma statüsü vermiştir (Human Rights Watch, 2015). Bugün gelinen nokta itibarıyla Suriyelilere verilen geçici koruma statüsü siyasi, hukuki, mali, insani çok yönlü bir politikanın geliştirilmesi ihtiyacını ortaya çıkarmıştır.

Suriye’den göç eden toplam nüfusun % 47’sini çocuk nüfus oluşturmaktadır (1 milyon 733 bin 34) Geçici koruma statüsü ile ülkemizdeki statüleri belirlenen Suriyeli çocuklar, buldukları ülkelerini terk etmek zorunda kalmaları, savaş ortamını yaşamış olmaları ve geldikleri ülkelerde yabancı çevrelerde yaşamının getirmiş olduğu çeşitli sorunlarla mücadele etmektedir. “Yeni bir ülkeye dahil olma pek çok zorluk yanında, dil, din, ırk, etnisite, kültür farklılığını da beraberinde getirmektedir. Topluma yabancı olmalarından ve sosyo-ekonomik imkansızlıklardan kaynaklı mekansal, psikososyal, kültürel ve ekonomik temelli pek çok riske maruz kalabilmektedirler” (Gencer, 2017; s. 839). Yeni topluma uyum sağlama süreci ile ilgili en önemli unsurlardan biri eğitimidir. Eğitim temel bir hak olmanın yanısıra göçle başka ülkelere gelen çocukların sosyal ve duygusal olarak iyileşmelerinde önemli bir yere sahiptir (Eisenbruch, 1988; Sinclair, 2001; Huyck ve Fields, 1981; aktaran Aydın, Gündoğdu ve Akgül, 2019). Eğitimin gerçekleştiği okullar ise; mülteci çocuklar ile toplum arasındaki uyumun sağlanması konusunda aracı bir rol üstlenirler. Okul bu çocuklar için aile ve diğer toplumsal hizmetlerle birlikte çocuğun topluma uyumunun kolaylaşması yönünde bir ortam sağlar (Hamilton, 2003). Suriyeli öğrenciler için, eğitim sürecinin önemli bir parçasını oluşturan, okula uyum; öğrencinin akademik başarısını içeren akademik uyumu; okulda bulunan bireylerle kurduğu ilişkileri içeren sosyal uyumu ve okulda kurallara uyma gibi davranışları içeren davranışsal uyumu içine alan kapsamlı bir kavramdır (Demirtaş-Zorbaz, 2016). Okul uyumu çoğunlukla okul çevresi ile çocuk arasındaki ilişkiye bağlı olarak tanımlanmaktadır. Bu uyum süreci, çocuğun tek taraflı uyumundan ziyade, öğretmenin ve mevcut öğrencilerin de içerisinde bulunduğu karşılıklı bir süreçtir (Anderson, Hamilton, Moore, Loewen ve Frater-Mathieson, 2003). Yapılan çalışmalara bakıldığında Suriyeli ailelerin çocuklarını okula göndermeme sebepleri arasında okulda zorbalığa maruz kalacağı, akran ilişkilerinde önyargı, şiddet, dışlanma ayrımcılık gibi olumsuz durum yaşamaları yer almaktadır. Okula gitme hakkından yararlanamayan Suriyeli çocukların, daha fazla istismar ve kötü muamele riski altında olduğu, travma sonrası stres bozukluğu semptomlarını (tedirginlik, stress, endişe, umutsuzluk gibi) daha fazla gösterdiği ve fiziksel ve psikolojik gelişimlerini tamamlamayı başaramadıkları belirlenmiştir (UNESCO, 2011). Olumsuz tutumlar da Suriyeli öğrencileri okuldan uzaklaştıran bir sebeptir (Baltacı, 2014; Hek, 2005; McBrien, 2005, Mertol-İlgar, Doğan ve Yıldırım, 2017; Kiremit, Akpınar ve Akcan, 2018; Palaz, Çepni ve Kılcan; 2019). Sevgiyi, nefreti ve davranışları önemli ölçüde etkilemesi nedeniyle (Morgan, 1991), ilgili nesne ya da duruma ilişkin insanların sahip oldukları tutum derecesinin bilinmesi birçok alanda istenen bir durumdur (Erkuş, 2012). Çocuklar için kültürel uyum sürecinde sosyal değişimin en bariz şekilde yaşandığı ortamın okullar olduğunu göz önüne alırsak (Hones ve Cha, 1999), Suriyeli öğrencilerin okula uyum sağlamalarında arkadaşlarının onlara yönelik göstermiş oldukları tutumun önemli olduğunu söylemek mümkündür. Göçmenlerin topluma uyum sağlamasında kendilerinin çabası ve davranışları kadar, aynı zamanda göç ettiği toplumdaki kişilerin de kendileri hakkındaki tutum ve davranışları da etkili olmaktadır (Süleymanov, 2017).

Ulusal alanyazında, Türkiye’de bulunan Suriyeli öğrencilere dair 2013 yılından itibaren akademik çalışmaların sayısı artmaya başlamıştır. Suriyeli öğrencilerin yaşadıkları eğitim sorunları, çözüm önerileri, öğrencilerin topluma uyum sorunu ve Suriyeli öğrencilere yönelik üniversite öğrencilerinin algıları (Seydi, 2013; 2014; Ereş, 2014; Özer, Komşuoğlu ve Ateşok, 2016; Aydın ve Kaya, 2017; Gencer, 2017, Mertol-İlgar, Doğan ve Yıldırım, 2017; Göktuna-Yaylacı, Serpil ve Yaylacı, 2017; Çakmak, 2018; Şimşek ve Kula, 2018; Tanrıku, 2018; Taşkın ve Erdemli, 2018; Gündoğdu ve Akgül, 2019) yapılan araştırmaların genel başlıklarını oluşturmaktadır. Suriyeli öğrencilere yönelik tutumların belirlenmesi bakımından yapılan ulusal yayınlara bakıldığında, sınıf öğretmenlerinin mülteci öğrencilere yönelik tutumlarının belirlenmesi amacıyla geliştirilen Mülteci Öğrenci Tutum Ölçeği 24 maddeden ve üç alt boyuttan oluşan bir ölçektir (Sağlam ve Kanbur İlksen, 2017). Çalışma grubunu ortaokul öğrencilerinin oluşturduğu Mülteci Öğrencilere Yönelik Tutum Ölçeği tek alt boyuttan oluşmaktadır (Kılınç, Çepni ve Kılcan, 2017). Uluslararası alanyazında Mülteci Çocuklara yönelik halkın tutumunun belirlenmesi amacıyla, bir ölçek geliştirme çalışması yapılmıştır. (Angelidou, Aguaded-Ramírez ve Rodríguez-Sabiote, 2019).

Tutum; bilişsel, duyuşsal ve davranışsal olmak üzere üç alt bileşenden oluşmaktadır; bir nesneye yönelik olarak belirli bir derecede sergilenen olumlu ya da olumsuz yönde kendini gösteren bir eğilimdir (Eagly ve Chaiken, 2007). Yaşantı ve deneyimlere bağlı olarak oluşan tutum, ilgili olduğu obje ve durumlara yönelik bireyin davranışlarında yönlendirici ve dinamik bir etkileme gücüne sahiptir (Tavşancıl, 2014) ve bireyin nesneyle ilgili algısını, davranışını veya tercihini etkileyebilmektedir. Buna bağlı olarak da birey o nesneye karşı olma ya da tarafında yer alma gibi davranış kalıpları sergileyerek tutumunu göstermiş olur (Anderson ve Hughes, 1989). Bu bağlamda çalışmada Suriyeli öğrencilerin yeni bir topluma uyum sürecinde onlar için önemli bir unsur olan diğer öğrencilerin tutumlarının belirlenmesinde kullanılacak geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı hazırlamak amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Bu araştırma bir ölçek geliştirme çalışmasıdır. Ölçeğin geliştirilmesinde izlenen süreçler ve çalışma grubuna ait özellikler aşağıda belirtilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Ankara’da ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıflarda eğitim alan toplamda 490 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma grubu belirlenirken Suriyeli öğrenci sayısının fazla olduğu okullarda okuyan öğrencilerden veri toplanmasına dikkat edilmiştir. Ölçek geliştirme çalışmalarında örneklemin büyüklüğü ile ilgili farklı görüşler bulunmakla birlikte, madde sayısının beş katı kadar sayıya ulaşmanın yeterlidir (Child, 2006; Bryman ve Cramer, 2001). Bu bilgilere dayanarak örneklem büyüklüğünün ölçek geliştirme çalışması için yeterli olduğu söylenebilir. Çalışmaya katılan öğrencilerin %50,4’ü (n=243) kadın, %49,6’sı (n=239) ise erkektir. Öğrencilerin yaşları 10 ile 13 yaş arasında değişmektedir. Çalışmaya katılan öğrencilerin %32’si (n=154) 8.Sınıf, %28,6’sı (n=138) 6.Sınıf, %22,8’i (n=110) 7.Sınıf ve %16,4’ü (n=79) 5.Sınıf öğrencisidir.

Ölçeğin Geliştirilme Süreci ve Verilerin Toplanması

Ölçeğin geliştirme sürecinde maddeler oluşturulurken alanyazın incelenerek ve tutumun temel bileşenleri (duyuşsal, bilişsel ve davranışsal) göz önünde tutularak 48 maddeden oluşan madde havuzu hazırlanmıştır. Daha sonra ölçme değerlendirme uzmanı, psikolojik danışma ve rehberlik uzmanı ve dil uzmanına, inceleme yaptırılarak dil, öğrenci yaşına uygunluk ve teknik açılarından değerlendirmeleri istenen ölçekte, taslak maddelerden birinin muğlak ifade içermesi diğer ikisinin ise tutum özelliğini ifade etmemesi nedeniyle üç madde ölçekten çıkarılmış ve 45 maddeden oluşan bir ölçek formu hazırlanmıştır. Bireylerin ölçekteki maddelere katılma düzeylerini belirlemek üzere “Tamamen katılıyorum”, “Kısmen katılıyorum”, “Kararsızım” “Katılmıyorum”, “Hiç Katılmıyorum” şeklinde Likert tipi şeklinde 5’li derecelendirme ölçeği oluşturulmuştur.

Tablo 1. Ölçekte yer alan tutumun alt bileşenlerine ait örnek maddeler

Duyuşsal Madde Örnekleri	Bilişsel Madde Örnekleri	Davranışsal Madde Örnekleri
Suriyeli öğrencilerle ders araç gereçlerimi paylaşmak bana keyif verir.	Suriyeli bir öğrencinin arkadaş grubumda yer almasını istemem.	Okulda veya sınıfta uyum sorunu çeken Suriyeli arkadaşlarıma gönüllü olarak yardım ederim.
Okulumda/sınıfımda Suriyeli öğrencilerin olması beni mutlu eder.	Suriyeli öğrencilerin ülkelerine dönmeleri gerektiğini düşünürüm.	Suriyeli öğrencilerle bağlarımızı güçlendirmek için çaba harcarım.

Ölçekteki 45 maddeden 26 madde olumlu, 19 madde ise olumsuz bir yapıdadır. Ölçeği yanıtlayan öğrenciler maddelere 5 kategorili derecelendirme ölçeğine göre tepkide bulunmuşlardır. Olumlu maddelere ait puanlama şu şekildedir: “tamamen katılıyorum” = 5, “kısmen katılıyorum”=4, “kararsızım”=3, “katılmıyorum”=2, “hiç katılmıyorum”= 1. Olumsuz maddelere verilen puanlama tepkide buldukları derecelendirmeye göre şu şekilde yapılmıştır. “tamamen katılıyorum” = 1, “kısmen katılıyorum”=2, “kararsızım”=3, “katılmıyorum”=4, “hiç katılmıyorum”= 5.

Verilerin analizi

Suriyeli öğrencilere yönelik tutum ölçeğinin güvenilirlik ve geçerliğine kanıt oluşturmak amacı ile çeşitli analizler yapılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliğine kanıt oluşturmak amacı ile “Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA)” ve “Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)” yapılmıştır. AFA için SPSS 21.0 paket program kullanılmıştır. Bu aşamada verilerin temel bileşenler analizine uygun olup olmadığının saptanması için “Kaiser Meyer Olkin Testi (KMO)” ve “Barlett Küresellik testi yöntemlerinden yararlanılmıştır. Alt faktörlerin belirlenmesinde promax tekniği kullanılmıştır. Analizler sonucu ortaya çıkan faktörler isimlendirilerek yorumlanmıştır. DFA için de Lisrel 8.8 paket programı kullanılmış ve AFA da ortaya çıkarılan modelin uygunluğu kontrol edilmiştir. Bu uyumu değerlendirmek için chi-square (χ^2), Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI), Goodness of Fit Index (GFI), Normed Fit Index (NFI), Non-Normed Fit Index (NNFI), Incremental Fit Index (IFI), Comparative Fit Index (CFI) ve Root-Mean-Square Error of Approximation (RMSEA) değerlerine bakılmıştır. Ölçeğin kapsam geçerliği için ise alanında uzman akademisyenlerin görüşlerine başvurulmuştur. Ölçme sonuçlarının güvenilirliğini belirlemek için ölçeğin tümü ve onu oluşturan faktörlere ait Cronbach-Alpha değerleri hesaplanmıştır.

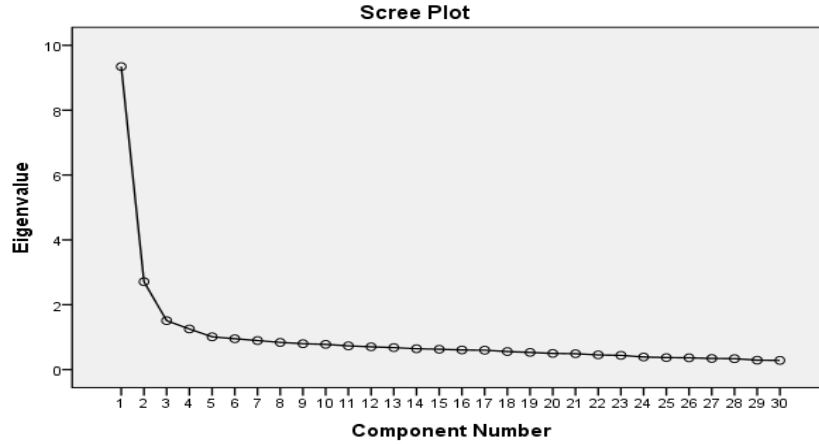
BULGULAR ve YORUMLAR

Geçerlik

AFA yapılmadan önce, verilerin faktör analizi yapmaya uygunluğunu incelemek için “Kaiser Meyer Olkin (KMO)” ve “Barlett Küresellik” değerleri hesaplanmıştır. Veri setinde faktör analizini yapmak için KMO değerinin 0.60’dan büyük olması istenmektedir (Pallant ve Manual, 2001; Field, 2005). Araştırmada elde edilen KMO değeri 0.94’tür. Bulunan KMO değeri, verilerin faktör analizi yapmak için uygun olduğunu göstermektedir. Barlett Küresellik testi ise verilerin çok değişkenli normal dağılımdan gelip gelmediğini kontrol etmek için kullanılacak istatistiksel bir tekniktir. Bu test sonucunda elde edilen chi-square test istatistiğinin anlamlı çıkması verilerin çok değişkenli normal dağılımdan geldiğinin göstergesidir. Yapılan analiz sonucunda Barlett Testi anlamlı bulunmuştur ($\chi^2 = 5509,190$; $p = 0.00$). Analiz sonucunda gözlenen değerlere dayanarak, ölçekten elde edilen verinin faktör analizini yapmaya uygun olduğu söylenebilir. Uygulanan faktör analizinde döndürme yöntemlerinden promax kullanılmıştır. Analiz sonucunda ölçeğin yapısına uymayan veya birden fazla faktöre yük veren

15 madde ölçekten çıkarılmıştır (7, 8, 9, 11, 12, 15, 16, 17, 20, 22, 23, 25, 32, 38, 43). Geriye kalan 30 madde özdeğeri 1’in üzerinde 5 alt faktörlü bir yapı oluşturmuştur. Birinci alt faktör 11 maddeden (13, 19, 21, 26, 28, 30, 33, 35, 37, 39, 41); ikinci alt faktör 5 maddeden (18, 27, 36, 42, 44); üçüncü alt faktör 5 maddeden (29, 31, 34, 40,45); dördüncü alt faktör 6 maddeden (2, 4, 6, 10, 14, 24) ve son

olarak beşinci faktör 3 maddeden oluşmaktadır (1, 3, 5). Şekil.1’de ölçekte yer alan alt faktörlere ait özdeğer grafiği sunulmuştur.

Şekil 1. Ölçeğe Ait Özdeğer Grafiği

Yapı içerisinde her bir faktörün önem derecesi ve ağırlığına ilişkin bilgi veren birinci faktöre ait özdeğer 9,7 olarak bulunmuştur ve tek başına bu alt faktör tutum değişkenine ait %31,4’ünü açıklamaktadır. İkinci faktör 5 maddeden oluşmaktadır (18, 27, 36, 42, 44). İkinci faktöre ait öz değer 2,7’dir ve bu alt faktör tutum değişkenine ait varyansın % 8,9’unu açıklamaktadır. Üçüncü alt faktör 5 maddeden oluşmaktadır (29, 31, 34, 40, 45) ve üçüncü faktöre ait özdeğer 1,5’tir. Üçüncü alt faktör tek başına tutum değişkenine ait toplam varyansın %4,9’unu açıklamaktadır. Dördüncü faktör 6 maddeden oluşmaktadır (2, 4, 6, 10, 24). Dördüncü alt faktöre ait özdeğer 1,2 olup bu alt faktör tutum değişkenine ait toplam varyansın %4,1’ini açıklamaktadır. Beşinci alt faktör üç maddeden oluşmaktadır (1, 3, 5) ve bu faktöre ait özdeğer ise 1,01’dir (Şekil 1.). Beşinci faktör tek başına tutum değişkenine ait toplam varyansın %3,2’sini açıklamaktadır. Beş alt faktör tutum değişkenine ilişkin toplam varyansın %52,7’sini açıklamaktadır. Ölçeği oluşturan faktörlere ait faktör yükleri 0,45 ile 0,85 arasında değişmektedir. Madde test korelasyonu 0,30 ile 0,71 arasında değerler almaktadır.

Ölçek maddelerine ait faktör yükleri, faktör özdeğerleri ve betimsel istatistikleri Tablo 2’de gösterilmektedir.

Tablo 2. Suriyeli öğrencilere yönelik tutum ölçeğine ait geçerlik analizi ve betimsel istatistikler

Madde No	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	Faktör Yüğü	Faktör Özdeğeri
13	2,68	1,36	0,63	9,7 ; Değer Verme %31,4
19	2,66	1,36	0,56	
21	2,41	1,38	0,49	
26	2,22	1,32	0,59	
28	2,25	1,34	0,53	
30	2,67	1,43	0,84	
33	2,40	1,41	0,66	
35	2,47	1,43	0,85	
37	2,27	1,29	0,72	
39	2,81	1,48	0,82	
41	2,88	1,46	0,81	
18	2,80	1,51	0,61	2,7; Olumsuz %8,9
27	3,06	1,41	0,52	
36	3,24	1,35	0,63	
42	3,13	1,39	0,79	
44	2,97	1,48	0,63	
29	2,85	1,53	0,79	1,5; Reddetme % 4,9
31	2,35	1,44	0,45	
34	2,24	1,49	0,67	
40	2,60	1,51	0,58	
45	2,66	1,49	0,62	
2	2,71	1,45	0,51	1,2; Yoksayma %4,1
4	3,37	1,36	0,64	
6	2,23	1,37	0,76	
10	2,78	1,40	0,50	
14	2,65	1,45	0,49	
24	2,67	1,45	0,53	
1	2,40	1,32	0,74	1,01; Yakınlık %3,0
3	2,17	1,31	0,82	
5	1,76	1,12	0,77	

Toplam Varyans Açıklama Oranı %52,74

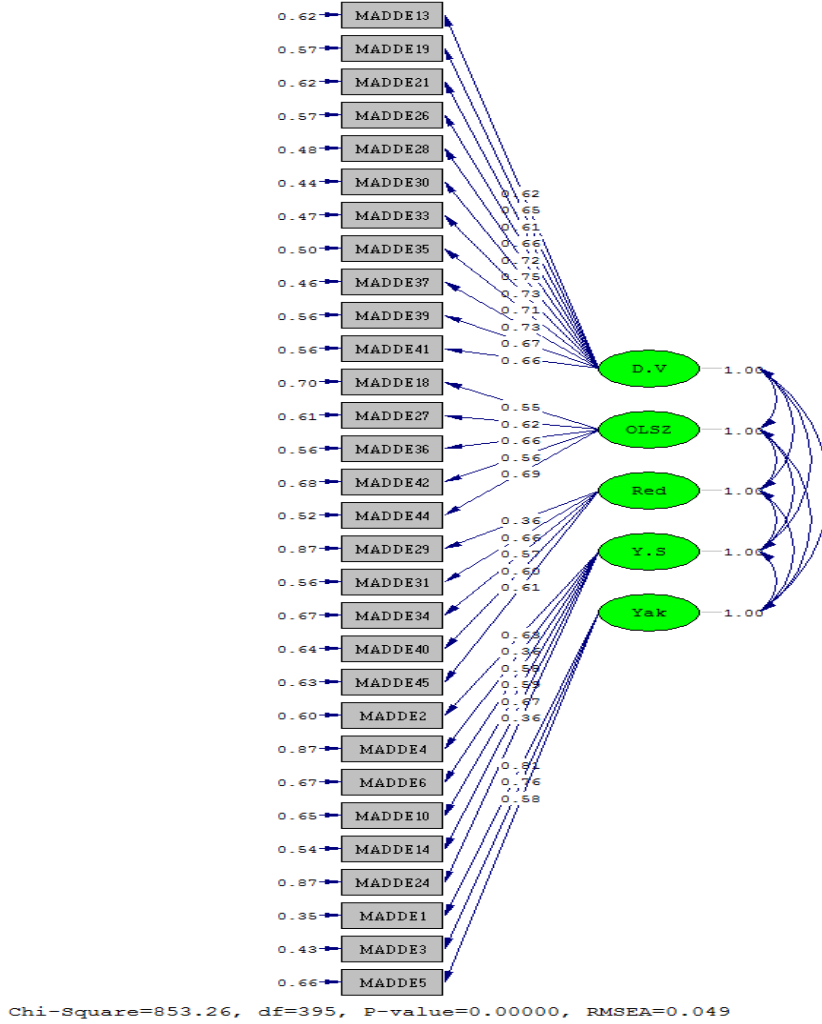
Aritmetik Ortalama 75,84

Standart Sapma 22,55

Varyans 508,79

AFA sonucunda ortaya çıkan dört faktörlü modelin yapı geçerliği, DFA uygulanarak test edilmiştir. DFA ve AFA analizleri aynı çalışma grubuna ait veriler üzerinden gerçekleştirilmiştir. Şekil 2’de verilen DFA modeli incelendiğinde maddeler ile ilişkili oldukları faktörler arasındaki korelasyon değerleri 0,48 ile 1,07 arasında değişiklik gösterdiği görülmüştür. Modelin DFA ile Ki Kare, Ki Kare/serbestlik derecesi ve uyum indeksleri değerleri $\chi^2= 819,27$ DF:394 P=0.000, RMSEA= 0 ,047’dir. RMSEA değerine göre, model kabul edilebilir bir uyum değerine sahiptir (Brown, 2006).

NFI= 0,96, CFI= 0,98 bulunmuştur. NFI ve CFI uyum indeks değerlerinin 0,90 ve üzerinde bir değer alması modelin kabul edilebilir; 0,95 ve üzerinde bir değer alması ise modelin iyi bir uyum gösterdiğine işaretler (Kline, 2010; Seçer, 2013). Bu verilere bakarak, modelin NFI VE CFI değerleri açısından iyi bir uyum sergilediğini söyleyebiliriz. GFI= 0,90, AGFI değeri ise 0,88'dir. Bu doğrultuda GFI değerine göre modelin iyi bir uyum, AGFI değerine göre kabul edilebilir bir uyum sergilediğini söylemek mümkündür.

Şekil 2. Modele ilişkin faktör yükleri ve dağılımı

Güvenirlige İlişkin Bulgular

Ölçekte yer alan her bir maddenin, ölçmek istediği özelliği ölçüp ölçmediği ve ölçtüklere özellik açısından kişileri ayırt etmede ne kadar yeterli olduklarının belirlenmesi amacıyla ilk olarak madde-toplam test korelasyonları hesaplanmıştır. Ölçeğin güvenirligini ortaya koymak için de tüm ölçek için ve alt faktörlerin her biri için Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayıları hesaplanmıştır. Ölçeğe ait Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayıları ve madde-toplam test korelasyonları Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Suriyeli öğrencilere yönelik tutum ölçeği güvenirlilik analizi

Madde No	Madde- Toplam Test Korelasyonu					Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayıları
	1.Faktör	2.Faktör	3.Faktör	4.Faktör	5.Faktör	
13	0,59					
19	0,62					
21	0,57					
26	0,61					
28	0,66					Crα: 0,90
30	0,71					
33	0,67					
35	0,67					
37	0,69					
39	0,64					
41	0,63					
18		0,46				
27		0,51				Crα: 0,71
36		0,56				
42		0,50				
44		0,56				
29			0,37			
31			0,48			Crα: 0,70
34			0,49			
40			0,45			
45			0,51			
2				0,49		
4				0,30		Crα: 0,70
6				0,46		
10				0,47		
14				0,47		
24				0,31		
1					0,63	Crα: 0,75
3					0,63	
5					0,49	

Genel Crα: 0,91

Madde toplam-test korelasyonları incelendiğinde 1.faktöre ait değerler 0,59 ile 0,71 arasında, 2. Faktöre ait değerler 0,56 ile 0,46 arasında, 3.faktöre ait değerler 0,37 ile 0,51 arasında, 4. Faktöre ait değerler 0,30 ile 0,49 arasında, beşinci faktöre ait değerler ise 0,49 ile 0,63 arasında yer almaktadır. Madde toplam korelasyon değeri 0,30 ve üzerinde olması madde geçerliliği için yeterli kabul edilmektedir. Buna göre ölçeğin madde-toplam test korelasyonlarının 0,30 ve üzerinde değerlere sahip olması ölçek maddelerinin ölçülmek istenen özelliği ölçme amacına hizmet ettiğini kanıtlamaktadır.

Ölçeğin güvenilir olduğunu söyleyebilmek için Cronbach Alpha değerinin minimum 0,70 olması gereklidir (DeVellis, 2003; Tavşancıl, 2014). Ölçeğin tamamına ait Crα güvenirliliği; 0,91, birinci alt faktöre ilişkin Crα; 0,90, ikinci alt faktöre ilişkin Crα;0,71, üçüncü alt faktöre ilişkin Crα güvenirliliği;

0,70; dördüncü alt faktöre ilişkin 0,70; ve beşinci alt faktöre ilişkin C_{α} ;0,75'tir. Bu değerler ölçeğin yeterli düzeyde güvenilir olduğuna kanıt olarak kullanılmıştır.

SONUÇ

Çalışmada ortaokullarda öğrenim gören öğrencilerin Suriyeli öğrencilere yönelik tutumlarını ortaya koymak için ölçek geliştirilmiştir. Ölçek 30 maddeden oluşmaktadır. Yapılan döndürülmüş bileşenler analizi sonucunda ölçeğin 5 alt faktörden oluşan bir yapıya sahip olduğu görülmüştür. Bu 5 alt faktör tutum değişkenine ait toplam varyansın %52,74'ünü açıklamaktadır. Her bir alt faktöre ait faktör yük değerleri 0,45 ile 0,85 arasında değişmektedir. Geliştirilen ölçeğin yapı geçerliğinin belirlenmesinde ise açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulguların ölçeğin ölçmek istediği özelliği ölçmeye hizmet ettiği ve ölçülmek istenen özelliğe sahip olan bireylerle olmayan bireyleri ayırt edebildiği görülmüştür.

Güvenirlilik analizi sonuçlarına bakıldığında hem genel hem de alt faktörlere ilişkin olarak kabul edilebilir düzeyde güvenilir olduğu sonucuna varılmıştır. Ölçeğin tümüne ait Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı 0,91 olarak bulunmuştur. Alt faktörlere ilişkin içtutarlılık katsayıları ise şöyledir: 1. Faktör için 0,90, ikinci faktör için 0,71, üçüncü faktör için 0,70, dördüncü faktör için 0,70, beşinci faktör için ise 0,75'tir.

Ortaokul öğrencilerinin (5, 6, 7 ve 8. sınıf) Suriyeli öğrencilere yönelik tutumlarını ölçmek için yapılan bu çalışmada 30 maddeden oluşan bir ölçek elde edilmiştir. Ölçek 5'li likert tipinde hazırlanmıştır. Ölçekteki maddelerin puanlaması sırasında olumsuz maddelerin tersten puanlanması gerekmektedir.

Özellikle son yıllarda Türkiye'de sayısı artan Suriyeli öğrencilere yönelik tutumun belirlenmesi açısından geçerli ve güvenilir bir ölçeğin olması önemlidir. Ölçekten elde edilen geçerlik ve güvenirlik analizi sonuçları ölçeğin ortaokullarda bulunan öğrencilerin Suriyeli öğrencilere yönelik tutumlarını belirlemede kullanılabilir nitelikte olduğunu göstermektedir. Ölçek uygulandığı grup dışında farklı gruplara uygulanacaksa geçerlik ve güvenirlik analizlerinin yeniden yapılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Ağır, O., Sezik M. (2015). Suriye'den Türkiye'ye yaşanan göç dalgasından kaynaklanan güvenlik sorunları. *Birey ve Toplum*,5 (9). 95-123.
- Anderson, M. ve Hughes, H. M. (1989). Parenting attitudes and the self-esteem of young children. *The Journal of Genetic Psychology*, 150(4), 463-465.
- Anderson, A., Hamilton, R., Moore, D., Loewen, S. ve Frater-Mathieson, K. (2003). Education of refugee children: theoretical perspectives and best practice. Richard Hamilton ve Dennis Moore (Ed.), *Educational Interventions for Refugee Children* içinde (ss.1-11). London: Routledge Falmer.
- Angelidou, G., Aguaded-Ramirez, E. M. ve Rodriguez- Sabote, C. (2019). Design and validation of scale measuring attitudes toward refugee children. *Sustainability*, 11(10), 2797.
- Aydın, H. ve Kaya, Y. (2017). The educational needs of and barriers faced by Syrian refugee students in Turkey: a qualitative case study. *Intercultural Education*, 28(5), 456-473.
- Aydın, H., Gündoğdu, M. ve Akgül, A. (2019). Integration of Syrian refugees in Turkey: Understanding the educators' perception. *Journal of International Migration and Integration*, 20(4), 29-40.
- Baltacı, H. (2014). *Göçmen öğrencilerin başarı durumunu etkileyen etmenlerin okul yöneticisi, öğretmen, veli ve öğrencilerin görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kıbrıs.
- Bircan, T. ve Sunata, U. (2015). Educational assessment of Syrian refugees in Turkey. *Migration Letters*, 12(3), 226 – 237. <https://doi.org/10.33182/ml.v12i3.276>
- Bryman, A. ve Cramer, D. (2001). *Quantitative data analysis with SPSS release 10 for Windows*. London: Routledge Press.
- Brown, T. A. (2006). *Confirmatory factor analysis: For applied research*. New York: Guilford.

- Börü, N., Boyacı, B. (2016). Göçmen öğrencilerin eğitim-öğretim ortamında karşılaştıkları sorunlar: Eskişehir ili örneği. *Turkish Studies*, 11(14), 123-158.
- Can, A. (2014). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Castles, S. (2003). Towards a sociology of forced migration and social transformation. *Sociology*, 77(1), 13-34.
- Child, D. (2006). *The essentials of factor analysis* (3th Ed.). London: Continuum.
- Çakmak, H. (2018). Türkiye'deki Suriyelilere yönelik eğitim politikalarının uyum sürecine etkileri. Uluslararası Osmanlı Devleti'nde ve Türkiye Cumhuriyeti'nde Göç ve Kültürel Etkileşim Sempozyumu, 2-3 Nisan, 451-468.
- Demirtaş-Zorbaz S. (2016). *İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin okula uyumu:bir model testi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- DeVellis, R. F. (2003). *Scale development* (2. edition). California: Sage Publication Inc.
- Eagly, A. H. ve Chaiken, S. (2007). The advantages of an inclusive definition of attitude. *Social Cognition*, 25(5), 582-602.
- Ereş, F. (2015). Türkiye'de göçmen eğitimi sorunsalı ve göçmen eğitiminde farklılığın yönetimi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 17-30.
- Erkuş, A. (2012). *Psikolojide ölçme ve ölçek geliştirme-I: Temel kavramlar ve işlemler*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Ergin, H. (2016). Turkish university students' perceptions towards their Syrian classmates. *Türk Eğitim Derneği*, 41(184), 399-415.
- Gencer, T. E. (2017). Göç ve eğitim ilişkisi üzerine bir değerlendirme: Suriyeli çocukların eğitim gereksinimi ve okullaşma süreçlerinde karşılaştıkları güçlükler. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10 (54), 838-851.
- Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (2014). “Geçici Koruma Yönetmeliği”. <http://www.goc.gov.tr/files/files/20141022-15-1.pdf>. Erişim Tarihi:14.08.2019
- Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, (2016). “Geçici Koruma Yönetmeliği”. http://www.goc.gov.tr/icerik6/gecici_koruma_363_378_4713_icerik. Erişim tarihi: 14.08.2019
- Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (GİGM). (2019). Yıllara göre geçici koruma kapsamındaki Suriyeliler. http://www.goc.gov.tr/icerik3/gecici-koruma_363_378_4713 Erişim tarihi: 26.10.2019
- Göktuna-Yaylacı, F., Serpil H. ve Yaylacı A. F. (2017). Paydaşların gözünden mülteci ve sığınmacılarda eğitim: Eskişehir örneği. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 22, 101-117.
- Hamilton, R. (2003) Schools, teachers and education of refugee children. Richard Hamilton ve Dennis Moore (Ed.), *Educational interventions for refugee children* içinde (ss. 83–96). London: Routledge Falmer.
- Hones, D. F. ve Cha, C. S. (1999). *Educating new Americans: immigrant lives and learning*. Mahwah: Erlbaum.
- Hek, R. (2005). The role of education in the settlement of young refugees in the UK: The experiences of young refugees. *Practice*, 17(3), 157–171.
- Human Rights Watch. (2015). “Geleceğimi Hayal Etmeye Çalıştığımda Hiçbir Şey Göremiyorum” Türkiye'deki Suriyeli Mülteci Çocukların Eğitime Erişiminin Önündeki Engeller –Kayıp Nesil Olmalarını Önlemek. <https://www.hrw.org/tr/report/2015/11/09/283247> Erişim Tarihi: 11.07.2019.
- Karabağ, S. ve Şahin, S. (2019) *Türkiye beşeri ve ekonomik coğrafyası*. (7. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Kılınç, A. C., Çepni, O. ve Kılcan, B. (2017). Mülteci öğrencilere yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *International Journal of Human Science*, 14(2), 1045-1057.
- Kirişçi, K. (2014). Syrian refugees and Turkey's challenges: Going beyond hospitality. <http://www.brookings.edu/research/reports/2014/05/12-syrian-refugeesturkeyschallengeskirisci>. Erişim Tarihi: 07.06.2019
- Kiremit, R. F., Akpınar, Ü. ve Tüfekci-Akcan A. (2018). Suriyeli öğrencilerin okula uyumları hakkında öğretmen görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(6), 2139-2149.
- Kline, R. B. (2010). *Principles and practice of structural equation modeling*. New York: Guilford Press.

- Mertol-İlgar, Ş., Doğan, H. ve Yıldırım, E. (2017). Suriyeli üniversite öğrencilerinin eğitim ve uyum sorunlarına ilişkin genel yaklaşımları (Kilis 7 Aralık Üniversitesi örneği). *Researcher: Social Science Studies (RSSS)*, 5(2), 378-394. <https://doi.org/http://dx.doi.org/10.18301/rss.208>
- McBrien, J. L. (2005). Educational needs and barriers for refugee students in the United States: A review of the literature. *Review of Educational Research*, 75(3), 329-364.
- Özer, Y. Y., Komsuoğlu, A. ve Ateşok, Z. Ö. (2016). Türkiye'deki Suriyeli çocukların eğitimi: Sorunlar ve çözüm önerileri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(37), 76-110.
- Özyakışır, D. (2013). *Göç: Kuram ve bölgesel bir uygulama*. Ankara: Nobel.
- Pallant, J. ve Manual, S. S. (2001). *A step by step guide to data analysis using SPSS for Windows (versions 10–11)*. Milton Keynes: Open University Press.
- Sayın Y., Usanmaz A. ve Aslangiri F. (2016). Uluslararası göç olgusu ve yol açtığı etkiler: Suriye göçü örneği. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 18 (31),1-13.
- Seçer, İ. (2013). *SPSS ve LISREL ile pratik veri analizi: Analiz ve raporlaştırma*. (1. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Seydi, A. R. (2013). Türkiye'deki Suriyeli akademisyen ve eğitimcilerin görüşlerine göre Suriye'deki çatışmaların Suriyelilerin eğitim sürecine yansımaları. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 30(1), 217-241.
- Seydi, A. R. (2014). Türkiye'nin Suriyeli sığınmacıların eğitim sorununun çözümüne yönelik izlediği politikalar. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31(1), 267-305.
- Stutz, C. (2009). Migration. Barney Warf (Ed.), *Encyclopedia of Human Geography* içinde (301-303.ss.). London and Thousand Oaks, CA: Sage.
- Süleymanov, A. (2017). Suriyelilerin Türk toplumunda toplumsal uyum ve sosyal kabul düzeyi. *Türk Yurdu Dergisi*, 361, 27-30.
- Şahin, S. (2018). *Geçmiş, günümüz ve gelecekte nüfus gerçeği*. (4. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Şimşek H. ve Kula S. S. (2018). Türkiye'nin göçmen politikasında ihmal edilen boyut: Eğitsel uyum programı. *Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi (AEUİİBFD)*, 2(2), 5-21.
- Taşkın, P. ve Erdemli, Ö., (2018). Education for Syrian refugees: Problems faced by teachers in Turkey. *Eurasian Journal of Educational Research*, 75, 155-178.
- Tanrıkulu, F. (2018). Suriye krizi sonrası Türkiye'deki sığınmacıların ve göçmenlerin eğitimi: Geçmiş, bugün ve gelecek perspektifleri. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(3), 2585-2604. doi: 10.17218/hititsosbil.450208
- Tavşancıl, E. (2014). *Tutumların ölçülmesi spss ile veri analizi*. (5.Baskı). Ankara: Nobel Yayınları.
- Palaz, T., Çepni, O. ve Kılcan, B. (2019). Ortaokul öğrencilerinin mülteci öğrencilere yönelik tutumlarının belirlenmesi. *Turkish Studies*, 14(3), 1661-1684.
- UNESCO (2011). *The Hidden Crisis: Armed Conflict and Education*, Efa Global Monitoring Report, <http://unesdoc.unesco.org/images/0019/001907/190743e.pdf>. Erişim Tarihi:09.11.2019
- Weeks, J.R. (2005). *Population, an introduction to concepts and issues*, Wadsworth Thomson Learning, Belmont, USA.

Extended Abstract

The population having immigrated to Turkey due to the civil war in Syria since 2011 has reached 3.687.244. This migration is an immigration that affects both the citizens of Syria and Turkey in various dimensions. As the course of migration changed over time, it became compulsory to prepare and implement some political, social, and economic measures from the perspective of Turkey. There is a child population %47 in the total population. Forced migration can produce traumatic consequences for the migrating population. Its impact on vulnerable and precarious children may be more damaging than adults. Furthermore, Syrian children who have been separated from their cultures, backgrounds, and living spaces in migration processes may have the traumatic effects of displacement and exposure to the war environment. Education is one of the most important issues for Syrian children having the temporary protected status in Turkey. In addition to being a fundamental right, education also plays an intermediary role in gaining a sense of belonging to society and adaptation, especially for the child

population. School integration, which is an important part of the educational process for Syrian students, is a comprehensive concept that includes academic adaptation including student's academic achievement, social adaptation including relationships with individuals in the school and behavioral adaptation that includes behaviors such as obeying rules at school. Syrian students involved in the education system in Turkey face various problems in the whole educational process starting from the school enrollment process. The fact that most Syrian children cannot communicate adequately using Turkish, lack of a separate curriculum suitable for Syrian students in public schools other than Temporary Education Centers, the reluctance of other students, especially their parents, about the registration of Syrian children in schools, and the inadequacy of teachers to deal with discriminatory attitudes and behaviors are the basic problems. When the studies are examined, the reasons why Syrian families do not send their children to school include bullying at school and negative experiences such as prejudice, violence, exclusion, and discrimination in peer relations. It has been identified that Syrian children who cannot benefit from going to school are more at risk of abuse and maltreatment, show more symptoms of post-traumatic stress disorder (such as anxiety, stress, hopelessness) and fail to complete their physical and psychological development. Based on the researches, it is possible to say that negative attitudes are a reason that drives Syrian students away from school. Especially the attitudes of the students in the classroom and in the school towards the Syrian students are an important element in the process of adaptation to the school because their efforts and attitudes towards adaptation are as effective as the attitudes and behaviors of the people in the immigration community about themselves. Attitude has a dynamic and directing effect on the individual's behavior towards the objects and situations in which he or she is interested. It can affect an individual's perception, behavior or preference towards the object and person. Accordingly, the individual exhibits his/her attitude by displaying behavioral patterns such as being against the object or being on its side. The aim of this study is to develop a valid and reliable scale in order to measure the attitude towards Syrian students. The study group consisted of 482 secondary school students. 50,4% of the students that participated in the study were female (243 students) and 49,6% were male (239 students). The ages of the students ranged between 10 and 13 years. While writing the scale items, the related studies in the current literature were examined and a pool of 45 items was formed by considering the basic components of the attitude. Of the 45 items in the scale, 26 items were positive and 19 items were negative. The students who responded to the scale reacted to the items according to the 5-category rating scale. Various analyses were conducted to provide evidence for the reliability and validity of the scale. Exploratory Factor Analysis (EFA) and Confirmatory Factor Analysis (CFA) were performed to provide evidence for the construct validity of the scale. SPSS 21.0 package program was used for EFA. At this stage, Kaiser Meyer Olkin test (KMO) and Barlett Sphericity test methods were used to determine the suitability of the data for the principal components analysis. Promax technique was used to obtain the factors. The factors resulting from the analyses were named and interpreted. Lisrel 8.8 package program was used for CFA and the suitability of the model revealed in EFA was checked. To assess this compliance; values of chi-square (χ^2), Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI), Goodness of Fit Index (GFI), Normed Fit Index (NFI), Non-Normed Fit Index (NNFI), Incremental Fit Index (IFI), Comparative Fit Index (CFI) ve Root-Mean-Square Error of Approximation (RMSEA) were examined. For the scope validity of the scale, opinions of academicians who are experts in their fields were used. In order to determine the reliability of the measurement results, Cronbach-Alpha values of the whole scale and the factors forming it were calculated. The items in the scale formed a structure with an eigenvalue of 1 with 5 sub-factors. Item test correlation was between 30 and 71 values. This proves that the scale has a valid structure. Cronbach Alpha internal consistency coefficients were 0,96 for the overall scale. The reliability coefficient of each sub-factor is over 0,70. When the CFA model was examined, it was seen that the correlation values between the items and the factors they were related to varied between 0.48 and 1,07. Chi-square with CFA, chisquare / degree of freedom and fit index values of the model are $\chi^2= 819.27$ DF:394 P=0.000, RMSEA= 0.047. In this study conducted to measure the attitudes of secondary school students (5th, 6th, 7th, 8th grade) towards Syrian students, a final scale consisting of 30 items was obtained. The scale was prepared in a 5-point likert type. During the scoring of the items in the scale, negative items should be scored in reverse. Especially in recent years in terms of determining the attitude towards the increasing number of Syrian students in Turkey, it is important to have a valid and reliable scale. The validity and reliability analysis results of the scale show that the scale can be

used to determine the attitudes of the students in secondary schools towards the Syrian students. If the scale will be applied to different groups except the group to which it is applied, the reconstruction of the validity and reliability analysis is recommended.